Deadline advies	18 februari 2024
Thema	Armoedebeleid, participatie
College-/raadsvoorstel	Collegevoorstel .....
Corsa nr voorstel	… (in te vullen door ambtenaar)
Advies gebaseerd op:	Beleidsregel bijzondere bijstand gemeente Oirschot 2024
Beleidsmedewerker	… (in te vullen door ambtenaar)
Vakafdeling	Regie en Ontwikkeling
Kopiehouder AZSO	… (in te vullen door ambtenaar of adviesraad)
Kenmerk AZSO	… (in te vullen door de adviesraad)

Advies

Aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Oirschot

De Adviesraad Zorg en Samenleving Oirschot (hierna ook: AZSO) brengt hierbij **gevraagd** advies uit over het Collegebesluit Beleidsregel bijzondere bijstand gemeente Oirschot 2024.

Startvraag bij dit document

Wat is de “winst” voor onze inwoners, wat is het beoogde doel? Voor de omschrijving daarvan gaan we uit van de argumenten die uw college hiervoor in de adviesaanvraag heeft aangereikt.
In de adviesaanvraag wordt vermeld dat een werkgroep van deelnemende Kempengemeenten de Beleidsregel bijzondere bijstand Kempengemeenten 2022 heeft geactualiseerd. De wijzigingen die het betreft worden hier geciteerd uit de adviesaanvraag:

- Tekstuele aanpassingen en schrappen van artikelen die niet worden gebruikt,
- Toevoeging van een 2e Collectieve zorgverzekering,
- Aanpassing aan jurisprudentie en uitvoeringspraktijk,
- Toevoeging van een nieuw artikel voor reiskosten bij deelname aan inburgeringsaanbod,
- Nieuwe nummering waardoor het in de toekomst gemakkelijker is om artikelen toe te voegen of te verwijderen zonder alles te hernummeren.

Verzoek om advies

Het verzoek aan de AZSO is om advies uit te brengen op de Beleidsregel bijzondere bijstand Oirschot 2024. “*Graag ontvang ik uw zienswijze en advies op de voorgestelde wijzigingen vanuit het oogpunt van het belang van de inwoners*.”

Het college van burgemeester en wethouders heeft de bevoegdheid om aan inwoners bijzondere bijstand te verstrekken voor “uit bijzondere omstandigheden voortvloeiende noodzakelijke kosten van bestaan” voor zover een inkomen op bijstandsniveau niet in deze kosten voorziet. Dit is geregeld in artikel 35 e.v. van de Participatiewet. De kostensoorten waarvoor het vaakst bijzondere bijstand wordt aangevraagd en/of toegekend zijn opgenomen in de Beleidsregel bijzondere bijstand gemeente Oirschot 2024. Dit helpt om gelijke gevallen gelijk te behandelen.

Totstandkoming advies

De Adviesaanvraag Beleidsregel bijzondere bijstand gemeente Oirschot 2024 is op 11 december 2023 aan de ASZO verzonden.
De werkgroep Participatie – binnen de ASZO – heeft de adviesaanvraag zowel intern besproken als ook op 3 januari 2024 een overleg gehad met mevrouw Van den Brink, namens de gemeente Oirschot. Naar aanleiding daarvan zijn alle voorkomende vragen en opmerkingen in het brondocument toegevoegd en op 22 januari 2024 verstuurd. Bij de overige deelnemende gemeenten zou dit proces parallel uitgevoerd worden waarna alle opbrengsten gebundeld en –

waar nodig en mogelijk – verwerkt worden in de definitieve versie, waarvan de Adviesraad op 8 februari 2024 een exemplaar heeft ontvangen.

Advies/conclusie
De Adviesraad Zorg en Samenleving Oirschot adviseert het College **wel** in te stemmen met dit voorstel.

Argumenten
Zoals in de Adviesaanvraag verwerkt gaat het om actualisatie, verbetering en toevoeging van bestaand beleid. Het zou rigide zijn om eerder ingenomen standpunten bij een vorige positieve advisering nu te verlaten ondanks dat wij ernstige zorgen hebben over de Beleidsregel als geheel, alsook over de praktische uitvoering van dit beleid.

Tegelijk met onze instemming, mede om het uitvoeringsproces niet te frustreren, **adviseren wij u ook dringend om tot een volledige herijking van de Beleidsregel over te gaan** en daarbij aandacht te besteden aan hetgeen wij hierna – onder meer - onder uw aandacht brengen.

Daarbij willen we benadrukken dat de Beleidsregel nagenoeg alle kostensoorten omvat die zouden kunnen voorkomen. In beginsel wordt daarmee ruimhartig aan bijzondere situaties tegemoet gekomen. De zorgen zitten echter in de wijze waarop met de mogelijkheden van de Beleidsregel in de bijzondere situaties wordt omgegaan; zoals in de aanvraag omschreven “het uitgangspunt om gelijke gevallen gelijk behandelen”.

Toelichting
Bij ontvangst van de concept Beleidsregel (december 2023) is gevraagd of er op een aantal artikelen nog een toelichting of een verduidelijking volgt omdat deze veel ruimte bieden voor eigen interpretatie. Dit is niet het geval waardoor wij verwachten dat dit leidt tot onduidelijkheid bij inwoner/aanvrager en uitvoerders.

In de Beleidsregel worden veelvuldig termen/omschrijvingen gebruikt als:
- “Kan” (bijstand worden verleend), waar volgens ons zou moeten staan: wordt bijstand verleend (tenzij…);
- Wordt “rekening gehouden met”, zonder aan te geven met welke kwalitatieve - of kwantitatieve beperkingen of verruiming;
- “Situatie” (artikel 1.7 lid 2) als “de situatie van belanghebbende daartoe aanleiding geeft; zonder duiding wat onder “situatie” moet worden verstaan.
- “Zodanig” (een zodanige wijziging), zonder duiding van dit begrip
- “Redelijkerwijs” (art. 3.6); op welke criteria wordt dan getoetst?
- “In beginsel” (art. 4.1 lid 9) waar liggen de grenzen, welk criterium?
- “Omstandigheden” (naar omstandigheden vast te stellen bedrag..) artikel 4.5 lid 1 c.
- “Bijzondere gevallen” gevallen (Schuldhulpverlening art. 8.1.1.) Wat is wel of niet een bijzonder geval?
- “Zeer uitzonderlijke” gevallen (baby-uitzet, art. 9.2); wat is uitzonderlijk?
- Enzovoort.
-

Deze omschrijvingen geven (te) veel ruimte voor zowel ruimhartig - als beperkend bijstandsbeleid.

Wat de één bijzonder vindt, kan zo maar anders beleefd worden door een ander. En wat bedoeld is als maatwerk, kan zomaar (ongewild) tot willekeur leiden. Wij zijn van oordeel dat met deze Beleidsregel onvoldoende geborgd wordt dat de besluitvorming zowel rechtvaardig als consistent blijft, en het gelijkheidsbeginsel "gelijke gevallen gelijk behandelen" daarmee niet gerealiseerd wordt.

In dat verband halen we hierna ook een aantal passages uit de Beleidsregel aan waarbij de mondigheid, assertiviteit en kundigheid van bijstandsaanvragers van invloed is op de uitkomst van bijstandsverlening, en ook te veel afhankelijk is van de interpretatie door de betrokken hulpverleners.
Dit speelt - naast de hiervoor genoemde onvolledige omschrijvingen – onder andere in situaties waar in de Beleidsregel wordt aangegeven dat de aanvraag moet worden onderbouwd of de noodzaak tot bijstandsverlening door aanvrager moet worden aangetoond.

Een voorbeeld: Pas vanaf het vijfde bezoek aan zieke familieleden (art. 3.2) kan bijzondere bijstand worden verleend voor de reiskosten. Op de eerste plaats is onduidelijk waarom deze kosten niet vanaf het eerste bezoek "kosten zijn die worden veroorzaakt door bijzondere omstandigheden "? En daarnaast is niet omschreven hoe deze bezoeken moeten worden aangetoond. De steller heeft hierover op onze vraag geantwoord dat dit "*ter beoordeling is van de consulent*. Hier wordt *doorgaans reëel* mee omgegaan *op basis van het verhaal* van de cliënt en *eventueel* beschikbare bewijsstukken."

Soortgelijke beoordelingsmomenten komen meermaals voor in de Beleidsregel en zijn daarmee risicovol voor een gelijke behandeling.
Hetzelfde is aan de orde bij de beoordeling van de verhuiskosten: "als er geen netwerk is dan….". Idem bij kosten voor een maaltijdvoorziening: "niet in staat zelf een warme maaltijd te kunnen bereiden. Net zo voor kosten van sociale alarmering: "om sociale redenen…" Hoe worden deze situaties benaderd en beoordeeld?

Het ontbreekt in de Beleidsregel aan consistentie als het gaat om de duiding van de kosten die in aanmerking genomen kunnen worden. Bij sommige kosten worden de Nibud standaarden gevolgd en op andere plaatsen, waar de Nibud tarieven ook geschikt zouden zijn, worden vaste bedragen genoemd. Zoals bij de kosten voor warme maaltijd en uitvaartkosten; de logica hiervoor ontbreekt en de vaste bedragen zijn daarmee ook meteen statisch voor de komende jaren, terwijl de verwachting is dat deze net zo goed zullen toenemen.
In relatie tot het in aanmerking nemen van kosten is het ook opvallend dat aan de voorliggende voorziening via de belastingwetgeving voorbij wordt gegaan aan de aftrekbaarheid van de kosten van diëten en bewassingskosten (waar ook de Nibud normen door de Belastingdienst gehanteerd worden).
Tenslotte willen we nog stilstaan bij de bepalingen van het overgangsrecht (art.11.3).
In lid 2 wordt vermeld dat "*Aanvragen die zijn ingediend onder de Beleidsregels bijzondere bijstand Kempengemeenten 2022 en waarop nog niet is beslist bij het inwerking treden van deze beleidsregels worden afgehandeld conform deze beleidsregels*."
In lid 3 staat: "*van het tweede lid kan ten gunste van de aanvrager worden afgeweken*".
We hebben gevraagd wat er zou gebeuren als de regels van 2022 (geldig tot publicatie van het nieuwe collegebesluit) gunstiger zijn. De steller heeft hierop geantwoord dat dan de "gunstigste" regeling van toepassing is. Dat is over het algemeen ook goed gebruik maar zo wordt het niet in lid 3 omschreven; daar staat opnieuw de "kan" bepaling.

Risico's
Hiervoor is onder **Argumenten** al benoemd welke risico's voortvloeien uit de voorgelegde Beleidsregel en de daarop gebaseerde uitvoeringspraktijk met te veel kansen op rechtsongelijkheid.

Aandachtspunten
Zonder dat sprake is van een limitatieve opsomming zijn de aandachtspunten al vermeld onder de rubriek **Argumenten.**

Namens de Adviesraad Zorg en Samenleving Oirschot,

Datum, 28 februari 2024

Rick Crauwels,
Voorzitter Adviesraad Zorg en Samenleving Oirschot